

DÄRFÖR BÖR KOMMUNER STÖTTA FOSSILNEDRUSTNINGSAVTALET

En ny global kampanj pågår nu i flera länder med målet att få till ett internationellt Fossilnedrustningsavtal (The Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty¹). Ett fossilnedrustningsavtal skulle fungera som ett komplement till Parisavtalet genom att fokusera på produktionssidan genom avveckling av fossila bränslen, vilket är något som Parisavtalet inte nämner. Medan Parisavtalet fokuserar på efterfrågan på fossila bränslen och koldioxidutsläpp, tar Fossilnedrustningsavtalet sin utgångspunkt i att fokusera på utbudet och produktionen av kol, olja och gas.

Initiativet syftar till att främja en global rättvis omställning bort från fossila bränslen och till ren och koldioxidsnål energi och ekonomi. För att vi ska kunna hålla oss inom det överenskomna klimatmålet på max 1,5 °C uppvärmning, verkar Fossilnedrustningsavtalet för ett internationellt samarbete där vi kan motverka nya satsningar på fossila bränslen, avveckla befintlig produktion samt utarbeta metoder för att stödja de arbetare, samhällen och länder som idag är beroende av fossila bränslen för sin försörjning och välfärd.

Fossilindustrin tar inte hänsyn till forskning. Rapporten "[The production Gap](#)" från 2020 mäter klyftan mellan Parisavtalets mål och ländernas planerade och beräknade produktion av kol, olja och gas. I årets specialutgåva av rapporten konstateras att produktionsklyftan är fortsatt stor: länder planerar att producera mer än dubbelt så mycket fossila bränslen år 2030 än vad som skulle vara förenligt med en temperaturgräns på 1,5 °C, vilket är en nödvändighet om vi ska förhindra ytterligare klimatkriser. Nuvarande utsläppsnivåer från befintlig produktion i sig gör det idag omöjligt att hålla oss under 1,5-gradersmålet.

Det är önskvärt att Fossilnedrustningsavtalet stöds av såväl nationer, kommuner, organisationer och individer. När kommuner tar ställning för detta globala fossilnedrustningsavtal sänder det en kraftfull signal till allmänheten om hur

¹ [The Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty \(fossilfuel treaty.org\)](https://www.fossilfuel treaty.org/)

viktigt ett sådant avtal är. Samtidigt sätter det press på regeringen att driva arbetet framåt med att skriva på initiativet.

VARFÖR BÖR KOMMUNER SKRIVA UNDER AVTALET?

Kommuner kan spela en avgörande roll i att övertyga regeringen att vidta nödvändiga åtgärder.

Det finns gott om historiska exempel där en sådan strategi fungerat. När ett flertal kommunfullmäktigen i olika länder har skrivit på liknande avtal har det ofta satt press på beslutande organ på högre nivå, och själva processen att försöka få igenom avtalen har kunnat mobilisera allmänheten. En historisk parallell till Fossilnedrustningskampanjen är när hundratals städer runt om i världen under 1970- och 80-talet förklarade sig vara kärnvapenfria zoner (NWFZ) som en metod för att sätta press på nationella regeringar att våga ta steg mot kärnvapennedrustning. Att förklara en stad som kärnvapenfri zon var till stor del en symbolisk handling, men det bidrog till att bygga upp rörelsen för kärnvapennedrustning, som i sin tur gjorde att länder världen över skrev på icke-spridningsavtalet för kärnvapen.

Städer kommer att drabbas hårt av störningar i klimatet

Ledamöter i kommunfullmäktige vet att deras budgetar, företag och invånare kommer att drabbas hårt av klimatkrisen när städerna måste kämpa mot värmeböljor, översvämningar och skogsbränder. De vet att kommuninvånarna, i synnerhet de mest utsatta, kommer drabbas av klimatrelaterad livsmedelsbrist och stigande matpriser samt får lida av konsekvenserna med luftföroreningar från fossil förbränning. Och de känner till att det är kommunerna som kommer att behöva handskas med stigande kostnader för att klimatanpassa infrastruktur.

Städer vidtar klimatåtgärder, men fossilindustrins expansion motverkar arbetet

Många städer vidtar redan omfattande klimatåtgärder och är framgångsrika när det gäller att sänka sina utsläpp av växthusgaser. Några länder, såsom Nya Zeeland, Irland, Spanien och Danmark har antagit "keep it in the ground"-lagar som exempelvis förbud mot fracking och moratorium för olje- och gasutvinning till havs. Men deras ansträngningar undermineras genom utbyggnad av infrastruktur och produktionsanläggningar för fossila bränslen. Kommuner såväl som deras invånare kommer känna sig lurade om de anstränger sig för att sänka sina utsläpp av växthusgaser bara för att få allt arbete ogjort av en

expanderande fossilindustri. Ett fossilnedrustningsavtal kan sätta stopp för denna utveckling och se till att alla drar i samma riktning när vi agerar för att möta klimathotet. En grundläggande funktion hos Fossilnedrustningsavtalet är att det förstärker de ansträngningar kommuner redan gör och säkerställer att de ingår i ett mer övergripande sammanhang för att flytta fram positionerna globalt. **Om din kommun redan vidtar klimatåtgärder så kan Fossilnedrustningsavtalet säkerställa att allt det goda arbete ni redan gör inte är förgäves.**

Att stödja Fossilnedrustningsavtalet är att agera utifrån klimatnödläget

Under de senaste två åren har hundratals städer världen över undertecknat motioner som adresserar klimatnödläget. Men fossilindustrin har inte uppfattat allvaret. Deras expansionsplaner rör världen i motsatt riktning från vartåt vi behöver gå. Att driva på ett fossilnedrustningsavtal är ett sätt att förstärka arbetet mot klimatförändringar, och ger en signal till regeringar om att deras ekonomi- och energiplaner behöver anpassas till klimatvetenskapen.

Fossilindustrin gör anspråk på resurser avsedda för återhämtning efter COVID-19-pandemin och tillägnar sig stimulanspengar som kommunerna verkligen behöver.

I juli 2020 publicerade EnergyPolicyTracker.org en analys av var medel avsatta för återhämtningsstöd under COVID-19 tog vägen. Resultat: hittills har 51% av finansieringen från regeringsnivå i G20-länderna gått till fossila företag. I Sverige har drygt två tredjedelar av allt energirelaterat återhämtningsstöd i samband med covid-19 gått till företag som på ett eller annat sätt är beroende av fossila bränslen², varav en tredjedel av dessa pengar har kommit utan villkor. Detta är inte bara fel väg att gå med tanke på klimatförändringarna, det är också är miljarder kronor som hade kunnat stötta kommuners återhämtning efter covid19-pandemin och användas för att finansiera olika idéer om rättvis återhämtning som C40 Cities³ har utvecklat.

HUR PÅVERKAS DEN GLOBALA KAMPANJEN AV ATT KOMMUNER SKRIVER UNDER FOSSILNEDRUSTNINGSAVTALET?

Den globala kampanjen för ett Fossilnedrustningsavtal ser stöd från kommuner som en nyckelfaktor för att profilera och ge drivkraft åt initiativet. Kampanjen

² <https://tidningensyre.se/2020/9-november-2020/sveriges-coronastod-framjar-fossila-branslen/>

³ [2093 C40 Cities \(2020\) Mayors Agenda for a Green and Just Recovery.original.pdf](https://www.c40cities.org/media/2020/05/2093_C40_Cities_(2020)_Mayors_Agenda_for_a_Green_and_Just_Recovery.original.pdf)
(c40-production-images.s3.amazonaws.com)

hoppas att några dussin större föregångsstäder kan hjälpa till att sparka igång ett internationellt uppvaknande gällande behovet av ett nytt avtal.

Barcelona, Los Angeles, Toronto, Vancouver och Sydney har redan skrivit under.

Dessa kommer att uppmana sina respektive nationella regeringar att stödja fördraget, och kommer också att bjuda in tusentals andra kommuner att sluta upp.

Kampanjen kan tillhandahålla kommuner med utkast till fördrag.

VANLIGA FRÅGOR

FN: s klimatkonvention (UNFCCC) och Parisavtalet finns redan. Varför inte använda dessa ramverk? Undergräver vi inte dem genom att föreslå ett nytt avtal?

Kort svar: UNFCCC är viktigt men otillräckligt; vi måste komplettera det med ett nedrustningsavtal.

Vi stöder användning av UNFCCC och Parisavtalet som ett sätt att minska utbudet av fossila bränslen. Men UNFCCC och Parisavtalet nämner inte fossila bränslen och är därför inte tillämpliga inom detta område. De har inte lyckats begränsa utbudet av fossila bränslen och nuvarande åtaganden medför en temperaturökning på över 3 grader Celsius till år 2100.

The Production Gap Report⁴ visar att planerad expansion och utvinning av fossila bränslen resulterar i 120 % högre utsläpp än vad som tillåts inom 1,5°C-budgeten till år 2030. Detta är "decade zero" och vi behöver komplettera Parisavtalet med ett fördrag fokuserat på fossila bränslen.

Världen rör sig bort från multilateralism och internationellt samarbete. Är det så rätt tillfälle att föreslå ett nytt multilateralt fördrag?

Kort svar: För att få till ett internationellt samarbete måste vi kräva det.

Det är sant att utsikterna för multilateralism för närvarande är låga. Men saker kan förändras snabbt genom val av nya regeringar och nya händelser – som COVID-19. Pandemin har förändrat bilden av vad vi trodde var möjligt inom

⁴ [2020 Home - Production Gap](#)

politiken internationellt. Nu är det dags för nya och djärva idéer som ett fossilt nedrustningsavtal.

De länder med störst fossilproduktion, såsom Saudiarabien, Ryssland och USA, kommer sannolikt inte att gå med i ett sådant fördrag, så hur skulle avtalet få någon effekt?

Kort svar: En sammanslutning av föregångsländer kan påverka stora producenter på den globala marknaden

Vi förväntar oss inte att storproducenter av fossila bränslen ansluter sig till Fossilnedrustningsavtalet, åtminstone inte med en gång. Vi förväntar oss inte nödvändigtvis ett "universellt fördrag" som UNFCCC. Snarare vill vi uppmana en grupp med föregångsländer att arbeta tillsammans. En modell som kan tas efter är TPNW⁵, ett fördrag som leds av kärnvapenfria stater för att stigmatisera och förbjuda kärnvapen. Här är målet att förändra narrativet kring kärnvapen och att förbjuda produktion, tillverkning, förvärvning, innehav eller lagring av kärnvapen. I utvecklingen av ett fördrag gällande fossila bränslen finns många lärdomar att dra från tidigare fördrag om kärn- och kemiska vapen, landminor, klusterammunition, ozonnedbrytande ämnen o.s.v.

Av dessa anledningar tror vi att ett väl designat fossilnedrustningsavtal kan:

- Skärpa krav på regeringar
- Minska fossilindustrins politiska makt
- Störa "business as usual"
- Öka kostnader, risker och osäkerhet vid investering i fossila bränslen
- Minska marknaden och tillgången till finansiering för fossila bränslen

Kommer det inte att ta alltför lång tid att förhandla fram ett nytt fördrag, med tanke på hur bråttom det är att snabbt ta itu med klimatförändringarna och minska produktionen av fossila bränslen?

Kort svar: Resan är viktig

Erfarenheter från tidigare avtalsförhandlingar är blandade. Icke-spridningsavtalet om kärnvapen tog tre år, andra har tagit årtionden. Vi ser fördraget som en brandfackla som belyser ett antal olika viktiga steg som alla, var för sig, bidrar till att minska produktionen.

På lokal nivå ligger fokus på åtgärder liknande kärnvapenfria städer.

⁵ [Treaty on the prohibition of nuclear weapons – UNODA](#)

På nationell nivå kan det förmå regeringar att diskutera åtgärder gällande utbudssidan.

På internationell nivå skapas samarbetsmöjligheter för föregångsländer, ett register över fossil produktion, och en global kommission för fossila bränslen.

Målet är att det ska förändra narrativet kring fossila bränslen och öka investeringsriskerna för fossilindustrin, vilket påverkar dess tillgång till finansiering. Alla strategier som ligger till grund för fördraget – inklusive forskning, kampanjer och regionalt samarbete – är viktiga i sig själva, såväl som tillsammans. Fördraget skapar ett övergripande ramverk där dessa olika strategier kan vävas samman till en helhet som blir större än summan av dess delar – ett system för systemförändring.

Är inte bästa sättet att avveckla fossilindustrin att minska efterfrågan och sedan låta marknaden reducera sig själv?

Kort svar: Utbud och efterfrågan måste mötas för att strypa fossil bränsleförsörjning

Åtgärder för att minska utsläpp och efterfrågan är nödvändiga men otillräckliga. Systemförändring kräver en systemstrategi, inklusive åtgärder på produktionssidan. Fördraget är del av en systemstrategi som inkluderar flera sinsemellan förstärkande strategier. I frånvaro av ett fördrag liknande Fossilnedrustningsavtalet kommer industrin fortsätta att undergräva klimatforskning och politiska beslut samt låsa in nyproduktion av fossila bränslen.

Ickespridningavtalen för kärnvapen trädde i kraft 1970 men ännu har inga stater avvecklat sina kärnvapen. Varför då basera ett fördrag om fossila bränslen på ett misslyckat avtal?

Kort svar: Icke-spridningsavtalet (NPT) för kärnvapen är en av flera modeller vi tar lärdom av för att uppnå bästa möjliga praxis

Vi använder icke-spridningsavtalet för kärnvapen (N-NTP) som en analogi, men ser det inte som den enda möjliga modellen för ett avtal om fossila bränslen. Det stämmer att resultaten av icke-spridningsavtalet för kärnvapen är blandade: å ena sidan *har* avtalet lyckats begränsa spridningen, men å andra sidan har det

till stor del misslyckats med att avvärpa kärnvapenstater, som fortfarande har över 22 000 stridspetsar.

Detta ledde till ett andra kärnvapenfördrag: Fördraget om förbud mot kärnvapen (TPNW). Den internationella kampanjen för detta fördrag, ICAN, vann Nobelpriset 2017. Förutom NPT och TPNW så följer vi många andra fördrag för att lära oss vilka metoder som fungerar bäst.

Till skillnad från icke-spridningsavtalet för kärnvapen så försöker Fossilnedrustningsavtalet inte bara förhindra spridning, strävan är också att etablera institutioner som kan avveckla produktionen av fossila bränslen, genom bilaterala avtal och internationellt samarbete.

För mer information om Fossilnedrustningsavtalet:

www.fossilfuel treaty.org